The Department of Public Instruction, Bombay.

THE NATIVE METHOD OF BOOK-KEEPING,

CONTAINING

A SERIES OF QUESTIONS AND ANSWERS.

जमाखर्चाची पद्धति.

(कीर्दखतावणीसहित प्रश्नोत्तररूपानें.)

(हें पुस्तक मूळचें वासुदेव बाळकृष्ण लोखंडीकर यांनी केलें होतें.)

तें,

ह्या आवृत्तीकरितां,

नारायण बल्लाळ लिमये,

यांनी

शोधून, वाढवून, तयार केलें.

आठवी आवृत्ति.—२५,००० प्रती.

मुंबई:
गवर्नमेंट सेंट्रल बुक डीपो.

इसवी सन १८९०.

किंमत १॥ आणा.

मुंबई येथें.
“ निर्णयसागर ” छापखान्यांत छापिलें.

जमाखर्चाची पद्धति.

(कीर्दखतावणीसहित प्रश्नोत्तररूपानें).

१ प्रश्न—जमा व खर्च ह्मणजे काय ?

उत्तर—दुसऱ्याकडून रोख अगर अन्यतऱ्हेनें जो पैसा आपणाकडे [illegible] त्याचें नांव जमा व आपणाकडून रोख अगर अन्यतऱ्हेनें जो पैसा दुसऱ्याकडे गेला त्याचें नांव खर्च, (खर्चाकडील रकमेस नांवें असेंही ह्मणतात).

२ प्र०—जमाखर्चाचे किती कागद असतात ?

उ०—मुख्य दोन कागद असतात.

३ प्र०—त्यांची नांवें काय ?

उ०—कीर्द व खतावणी, (कीर्दीसच कोणी शिलकबंद असेंही ह्मणतात).

४ प्र०—कीर्द कशास ह्मणतात ? आणि कीर्द व शिलकबंद यांत काय [illegible] आहे ?

उ०—आलेला व दिलेला पैसा रोख असो किंवा अन्यतऱ्हेनें आलेला व [illegible] असो ज्या कागदांत लिहून शिलक काढितात यास कीर्द ह्मणतात. कीर्द व शिलकबंद यांत लिहिण्यांत कांहींएक फरक नाहीं, कीर्द शिवलेली असते व शिलकबंदाचे कागद निरनिराळे सुटे असून जमेचे निराळे एकांतएक तसेंच खर्चाचे निराळे एकांतएक घालून ठेवण्याची वहिवाट आहे. पेशवाईंत जमाखर्चाचे शिलकबंद असत परंतु हल्लीं कीर्दीच्या चोपड्यांची वहिवाट सुरू आहे; [illegible] पि कोठें कोठें लोकांचे घरीं शिल[illegible].

५ प्र०—खतावणी ह्मणजे काय ?

उ०—कीर्दींत ज्या रकमा निरनिराळ्या [illegible] जमा अगर नांवें लिहितात, त्या सर्व [illegible], त्या त्या [illegible] खातीं घालून त्या खात्यां दाखल करण्याचा [illegible] मेळाच [illegible] खतावणी ह्मणतात.

६ प्र०—रोजखर्डा कशास ह्मणतात ?

उ०—जमा किंवा खर्च होतांच वेळच्यावेळीं कीर्द लिहिण्यास स्वतंत्र मनुष्य नसल्या कारणानें ज्या कागदावर टिपणादाखल लिहून ठेवितात, व पुढें फुरसतीनें ज्यावरून कीर्द लिहितात, त्यास रोजखर्डा असें ह्मणतात. रोजखर्डा ठेवण्याची ज्याची वहिवाट आहे, त्याचे कीर्द [illegible] त्यास न घेतां रोजखर्डा घे-

तात. रोजखर्ड्यास कच्ची वही व कीर्दीस पक्की वही असेंही ह्मणतात. रोजखर्डा व कीर्द यांत लिहिण्यांत कांहीं फेर नाहीं. रोजखर्ड्यांत चुकीनें जमा किंवा नांवें रकम पडली तर उलट जमाखर्चानें सुधरून न घेतां खोडून टाकीत असतात.

७ प्र०—कीर्दीचा उपयोग काय ?

उ०—आपणापाशीं शिल्लक किती, व कोणत्या इसमाकडून जमा किती व कशाबद्दल आली, व दुसऱ्यास पैसा दिला किती व कशाबद्दल हें तिजवरून तपशीलवार समजतें.

८ प्र०—कीर्दीत जमा कोणीकडे व खर्च कोणीकडे लिहितात ?

उ०—कीर्दीचे पानाचे उभे दोन भागांपैकीं डावे हाताकडे शिलकेखालीं जमा व उजवेकडे खर्च लिहितात.

९ प्र०—नवीन कीर्द लिहिण्यास आरंभ केव्हां करितात, व वर्ष कोठपर्यंत धरितात ?

उ०—कित्येक कार्तिक शुद्ध १ पासून आरंभ करून आश्विन वद्य ३० पर्यंत वर्ष धरितात. कित्येक चैत्र शुद्ध १ पासून आरंभ करून फाल्गुन वद्य ३० पर्यंत वर्ष धरितात. कित्येक मृगसालापासून आरंभ करून दुसरे मृगसालापर्यंत वर्ष धरितात. सरकारी चोपडीस ता० १ एप्रिल पासून आरंभ करून मार्च अखेरपर्यंत वर्ष धरितात. अलीकडे कित्येक जानेवारीपासून दिसेंबर अखेरपर्यंतही वर्ष धरितात.

१० प्र०—कीर्दीस आरंभ कसा करावा ?

उ०—आरंभीं कीर्द जमाखर्चाची खासगत, मालकाचें नांव, बिनांव व राहण्याचें ठिकाण लिहून इस्तकबिल मिती (तारीख) महिना, वार, शक (सन) पासून तागायत मिती (तारीख) महिना, वार, शक (सन) पर्यंत लिहून नंतर त्याखालीं स्वतंत्र बीत (प्र० ७३ पहा.) ओळ काढून त्या ओळीस मिती (तारीख), महिना, शक (सन) लिहून नंतर डावीकडील अर्धावर रेघ काढून तिचे आरंभीं जमा व शेवटास रुपये असें ह्मणावें; व उजवीकडेस तशीच रेघ काढून तिचे आरंभीं खर्च (नांवें) व शेवटास रुपये असें लिहावें. नंतर त्याखालीं जमेकडे पूर्व दिवसाची शिल्लक असेल तो आंकडा घालून त्यासमोर शिल्लक रोजगुदस्त, महिन्याचे आरंभीं माहेगुदस्त, व सालाचे आरंभीं सालगुदस्त, असें लिहून त्याखालीं दुरेघी मारावी. त्याखालीं बीत ओळ काढून तिजवर जमा रोजमजकूर, माहेमजकूर, अगर सालमजकूर, असें लिहून खालीं येईल ती जमा क्रमानें लिहावी.

११ प्र०—कीर्दीचे प्रकार किती व ते कोणते ?

उ०—कीर्दीचे प्रकार दोन, एक रोजकीर्द (धांवरी कीर्द) व दुसरी बैठी कीर्द.

१२ प्र०—रोजकीर्द ह्मणजे काय?

उ०—जींत रोजच्या रोज जमाखर्च लिहून शिल्लक काढितात ती.

१३ प्र०—बैठीकीर्द ह्मणजे काय व ती ठेवण्यांत काय नफानुकसान आहे?

उ०—जींत महिन्याचा अगर कांहीं मुदतीचा जमाखर्च लिहून, शेवटीं शिल्लक काढितात ती. यांत रोजकीर्दीप्रमाणें सर्व तपशील असून रकमेस मिती लावतात. ज्यांचा व्यापार थोडा असून रोजच्यारोज जमाखर्च थोडे होतात त्यांनीं दररोज शिल्लक न मिळविली तरी चूक पडण्याचा संभव नाहीं. त्यांनीं रोज कीर्द न ठेवितां बैठी कीर्द ठेविली तरी चालेल. परंतु ज्याचा व्यापार मोठा असून दररोज जमाखर्च फार करावे लागतात त्यांची शिल्लक दररोज मिळविली नाहीं तर मोठा घोळ पडेल सबब त्यांनीं रोजकीर्द ठेविलीच पाहिजे.

१४ प्र०— जमाखर्च करते वेळेस कोणकोणत्या गोष्टी लक्षांत ठेविल्या पाहिजेत?

उ०—जमाखर्च करते वेळेस चूक न व्हावी ह्मणून पहिली गोष्ट लक्षांत ठेविली पाहिजे ती ही. रोख रुपये येतील ते अगोदर मोजून शिलकेंत टाकावे नंतर चोपडींत ल्याहावे व रोख रुपये देणें असल्यास ते पहिल्यानें चोपडींत नांवें लिहून नंतर ज्या इसमास द्यावयाचे त्यास द्यावे. दुसरी गोष्ट रकम रोखी आहे अगर जमाखर्ची आहे हें पाहून रोख आली असल्यास जमा, व दिली असल्यास खर्च (नांवें) लिहावी व जमाखर्ची असल्यास जमा करून खर्चीही लागलीच लिहावी, कारण, शिलकेस ताळा मिळाला पाहिजे.

१५ प्र०—दुसऱ्याकडून आलेला पैसा जमा कसा करावा?

उ०—जे रुपये जमा करावयाचे त्यांचा जमेकडे सदरीं आंकडा घालून त्याचे समोर ओळ काढून ज्या बाबीचे खात्यास ती रकम जमा करण्याची, तें खातें लिहावें. नांवाचे खात्यास जमा करणें असेल तर, नांव, बिनांव, राहण्याचें ठिकाण, घालून पुढें 'खातें' असें ह्मणावें; नंतर तपशील लावून गुजारत किंवा हस्तें, रुपये आणून देणाराची लिहावी. व त्याखालीं दुरेघी मारून त्यास खातेंपान असें लिहावें, आणि ती रकम खतावणीस बार झाली ह्मणजे खतावणीचे ज्या पानावर ती बार केली असेल त्या पानाचा अंक तेथें घालावा. ह्मणजे त्या अंकावरून ती रकम खतावणींत लवकर सांपडेल. तपशील लिहितेवेळेस ज्या इसमाचें किंवा बाबीचे नांवावर जमा अथवा खर्च घालणें असेल त्या इसमाचें

किंवा बाबीचें नांव अगदीं प्रथम घालावें ह्मणजे रकम सांपडण्यास व खतावणी करण्यास फार उपयोग होतो.

१६ प्र०—दुसऱ्यास दिलेला पैसा नांवें (खर्च) कसा लिहावा ?

उ०—दिलेल्या रकमेचा आंकडा सदरीं उजवेकडील अर्धाचे आरंभीं घालून त्यापुढें जमेप्रमाणें तपशील लिहावा. ज्या बाबीचे किंवा इसमाचे खातीं रकम पडावयाची त्या बाबीचें किंवा इसमाचें नांव प्रथम लिहावें, नंतर तपशील लिहावा.

१७ प्र०—ज्या दिवशीं जमाखर्च नसतो त्या दिवसाची कीर्द कशी लिहितात ?

उ०—अगोदरचे तारिखेची शिल्लक जमा करून कीर्दींत मिती तारीख (अमुक) जमाखर्च (०) असें लिहितात, आणि शिल्लक पुढचे तारखेकरितां काढितात.

१८ प्र०—कीर्दींतील कोणत्या रकमेला खातेंपान लागत नाहीं ?

उ०—शिलकेच्या रकमेला मात्र खातेंपान लागत नाहीं.

१९ प्र०—जमाखर्चांची रकम किती प्रकारांनीं येते ?

उ०—रोखी आणि जमाखर्ची अशा दोन प्रकारांनीं येते.

२० प्र०—रोखी आणि जमाखर्ची ह्मणजे काय ? व जमाखर्ची रकमेस तपशील कसा करतात ?

उ०—ज्या रकमेचा ऐवज शिलकेंत प्रत्यक्ष येऊन मिळाला अगर शिलकेंतून प्रत्यक्ष कमी झाला ती रोखी होय. ज्या रकमेचे ऐवजानें शिल्लक कमजास्त झाली नाहीं; परंतु व्यवहार असा झाला कीं, तेणेंकरून एके इसमाचें देणें अगर घेणें होतें तें दुसऱ्याचे नांवावर चढलें, अगर अजी कमजास्त झालें; तर या व्यवहारानें जी रकम कीर्दींत येईल ती जमाखर्ची होय. त्याचा जमाखर्च करतेसमयीं एकच रकम जमा व नांवें एकदम एका वेळेस करावी लागते तेव्हां प्र० १५ व प्र० १६ यांत लिहिल्याप्रमाणें रकमेस तपशील करून जमेकडेस तपशिलाचे शेवटीं ज्या खात्यास नांवें पडावयाची त्या खात्यास नांवें लिहून असें लिहितात व नांवें कडेस लिहितेसमयीं तपशील झाल्यावर ज्या खात्यास जमा पडावयाची त्या खात्यास जमा करून असें लिहितात.

२१ प्र०—रोज शिल्लक कशी काढितात ?

उ०—दर दिवशीं रोजचा जमाखर्च झाल्यावर जमेची जमेकडे व खर्चाची खर्चाकडे याप्रमाणें बेरजा करितात, नंतर जमेकडील बेरजेंतून खर्चाकडील बेरीज वजा करून बाकी राहील ती शिल्लक; ती शिल्लक पेस्तर रोजाका-

रणें त्याच दिवशीं खर्च लिहून बेरीज करितात, म्हणजे जमेची व खर्चाची बेरीज बरोबर होते.

२२ प्र०—महिन्यांत एकंदर जमा किती व खर्च किती हें कसें समजेल ?

उ०—महिना पुरा झाला म्हणजे कीर्दीवरून महिन्याचें तेरीज करावें तें असें कीं, महिन्यांतील सर्व दिवसांच्या जमेच्या जमेकडे व खर्चाच्या खर्चाकडे एकाखालीं एक अशा बेरजा मांडून त्यांची निरनिराळी बेरीज करावी म्हणजे ज्या बेरजा येतील तो महिन्यांतील एकंदर जमाखर्च असें समजावें. बैठ्याकीर्दीत जमा किती व खर्च किती, हें समजण्यास तेरीज करणें नको; कीर्दीवरूनच समजेल.

२३ प्र०—महिन्याचा जमाखर्च बरोबर आहे असें कसें समजेल ?

उ०—एकंदर जमेकडील बेरजेंत महिन्याच्या पहिल्या दिवसाचे आरंभीं असलेली शिल्लक मिळवावी, व खर्चाकडील बेरजेंत महिन्याचे अखेर दिवसाचे शेवटीं नांवें लिहिलेली शिल्लक मिळवावी म्हणजे दोन्ही बेरजा बरोबर होतात; असें केलें असतां समजेल.

२४ प्र०—कीर्द व खतावणी यांपैकीं महत्त्वाचा कागद कोणता ?

उ०—दोनीही कागद महत्त्वाचे आहेत. एक कमी व एक जास्ती असें म्हणतां येत नाहीं. कीर्दीत प्रत्येक रकमेस पूर्ण तपशील असून आपणाजवळ शिल्लक किती आहे हें मात्र समजतें परंतु प्रत्येक कुळाकडेस बाकी येणें किती हें त्यावरून समजत नाहीं तें खतावणीवरून समजतें. (प्र० ४३ पहा.) खतावणी वक्तशीर तयार असल्यानें बाकीबद्दल कुळास तगादा करून वसूल करण्यास ठीक पडतें तेव्हां दोनीही कागद व्यापाराचा उद्देश सिद्धीस नेण्यास सारखे महत्त्वाचे आहेत. (प्र० ७१ पहा.)

२५ प्र०—कीर्द हरवली तर पूर्वीप्रमाणें तयार करितां येईल कीं नाहीं ?

उ०—पूर्वीप्रमाणें तयार करितां येणार नाहीं, परंतु बहुधा तपशिल शिवाय खतावणीवरून तयार करितां येईल.

२६ प्र०—कीर्दीतील रकम खतावणीस नेणें ती कशी न्यावी ?

उ०—कीर्दीतील रकम जमेची जमेकडे व खर्चाची खर्चाकडे, ज्याचे त्याचे खात्यांत खतावणीस बार करून मिती (तारीख), महिना लावून त्यापुढें कीर्दपान असें लिहून कीर्दीच्या ज्या पानावर ती रकम लिहिली असेल त्या पानाचा अंक तेथें घालावा. अथवा, कोणी जमेकडेस व नांवेंकडेस सदरीं महिना घालून त्या पोटीं रकमा बार करतात व त्यांची एकंदर बेरीज सदरीं घा-

लतात; ह्मणजे प्रत्येक रकमेस महिना लिहिणें नको, असें केल्यानें खतावणीवरून तेरीज करण्यास सुलभ पडतें.

२७ प्र०—कीर्दीतील रकम खतावणींत लवकर कशी सांपडेल ?

उ०—कीर्दीतील रकमेखालीं दुरेघी मारून खतावणीचे पानाचा अंक लाविलेला असतो त्यावरून लौकर सांपडेल.

२८ प्र०—कीर्दीतील प्रत्येक महिन्याच्या सर्व रकमा खतावणीस बरोबर वार झाल्या किंवा नाहींत हें कसें समजेल ?

उ०—महिनाअखेर खतावणीवरून तेरीज तयार केलें जातें त्यावरून सर्व रकमा खतावणींत बरोबर वार झाल्या असें समजेल ?

२९ प्र०—कीर्दीतील एखादी रकम नजरचुकीनें खतावणींत नेणें राहिली तर ती चूक कोठें समजेल ?

उ०—खतावणीवरून कीर्दींत जें हें तेरीज करितात त्यांत समजेल.

३० प्र०—कीर्दीतील कोणत्या रकमा खतावणीस जात नाहींत ?

उ०—शिलकेच्या रकमा मात्र खतावणीस जात नाहींत.

३१ प्र०—कीर्दींत रकम खर्च झाली नसून खर्चाकडे पडते अशी रकम कोणती ?

उ०—अखेर शिल्लक.

३२ प्र०—कीर्द व खतावणी ह्या मेळानें केव्हां असतात ?

उ०—शिलकेशिवाय रोज मेळानें असतात.

३३ प्र०—हवाल्याचा जमाखर्च कसा करितात ?

उ०—ज्या मनुष्यानें हवाला घेतला असेल त्याच्या नांवें ती हवाल्याची रकम लिहावी व हवाला देणाराचे नांवें ती रकम जमा करावी.

३४ प्र०—परत आलेल्या मालाचा जमाखर्च कसा करावा ?

ज्यानें माल परत केला त्याचे नांवें मालाची किंमत जमा करून खरेदीखातीं नांवें लिहावी, परंतु लागलाच रोख पैसा देणें आहे तर माल परत आणणाराच्या नांवें जमा न करितां खरेदीखात्यास नांवें लिहून रोख पैसा द्यावा.

३५ प्र०—उधारी मालाचा जमाखर्च कसा करावा ?

उ०—ज्याकडून माल घेतला त्याचे नांवें मालाची किंमत जमा करून खरेदीखातीं नांवें लिहावी, व दुसऱ्यास माल उधारी दिला तर मालाची किंमत खरेदीखात्यास जमा करून उधार घेणाराचे नांवें लिहावी.

३६ प्र०—माल आणण्याकरितां झालेल्या खर्चाचा जमाखर्च कसा करितात ?

उ०—जो खर्च होईल तो खरेदीखात्यास खर्च लिहितात ?

३७ प्र०—कोणाकडे रुपये येणें असून त्याजबद्दल माल घेतला तर याचा जमाखर्च कसा करावा ?

उ०—मालाची किंमत करून ती माल देणाराचे नांवें जमा करावी व खरेदीखातीं नांवें लिहावी.

३८ प्र०—व्यापाऱ्याच्या मालांतून कांहीं माल इतर कामाकडे घेतला तर त्याचा जमाखर्च कसा करावा ?

उ०—जिनसाची किंमत जिनसाचे खातीं जमा करून ज्या कामाकडे तो माल घेतला त्या खातीं नांवें लिहावी.

३९ प्र०—सालअखेर अगर केव्हांही शिल्लक मालाचा जमाखर्च करणें तो कसा करावा ?

उ०—शिल्लक मालाची किंमत मोजदादीचे दिवशीं जो भाव असेल त्याप्रमाणें करून मालाचे खातेवार जमा करावी व खरेदीचे खातीं नांवें लिहावी; कित्येक लोक जमाखर्च न करितां शिल्लक माल जमा करून शिलकेंत ओढतात; व शिलकेस तपशील रोख अमुक, व मालाबद्दल अमुक, असा दाखवितात.

४० प्र०—कमिशन(वर्तांळ्या)चा जमाखर्च कसा करितात ?

उ०—ज्या खरेदीचा वर्तांळा नियमित असतो अशी कांहीं खरेदी केली तर खरेदीस पडलेली किंमत वर्तांळ्यासुद्धां खरेदीखातीं नांवें लिहून जेवढा वर्तांळा मिळाला असेल तेवढी रकम नफातोटाखातीं जमा करावी आणि वर्तांळा दिला असतां सर्व रकम जिनसाची जमा करून नफातोटाखातीं नांवें लिहावी.

४१ प्र०—एकादे खातीं रोखीची रकम जमा करावयाची असून खर्च, अगर खर्च लिहावयाची असून जमा झाली तर ती चुकी केव्हां कशी आढळेल व तिचा जमाखर्च कसा करावा ?

उ०—ती चुकी सायंकाळीं शिल्लक मोजतेवेळीं आढळेल. रकम जमा करावयाची असून खर्च पडली तर दोन वेळां ती रकम जमा करावी आणि खर्चाची रकम जमा झाली तर दोनवेळीं खर्च (नांवें) लिहावी व चुकीनें झाली आहे असा तपशील लिहावा.

४२ प्र०—एकाचे खात्यास रकम लिहावयाची असून दुसऱ्याचे खात्यास लिहिली तर ती चुकी केव्हां आढळेल ?

उ०—कुळांची रुजवात होईल त्या वेळेस.

४३ प्र०—खतावणीचा उपयोग काय ?

उ०—कोणत्या इसमाकडे येणें व देणें किती हें एके ठिकाणीं समजतें.

४४ प्र०—खातें ह्मणजे काय ?

उ०—कोणत्याही इसमाचें अगर बाबीचें येणें व देणें समजण्याकरित इसमाचे अगर बाबीचे नांवें जो एका ठिकाणीं जमाखर्च ठेवितात त्यास खातं असें ह्मणतात.

४५ प्र०—खातें न ठेविल्यानें काय होईल ?

उ०—कोणत्याही इसमाचें अगर बाबीचें येणें व देणें एके ठिकाणीं समजणार नाहीं.

४६ प्र०—खतावणींत खातें कसें घालितात ?

उ०—खतावणीचे पानावर खातें (अमुक) याप्रमाणें ज्या इसमाचें अगर बाबीचें खातें घालावयाचें त्याचें नांव लिहून त्याखालीं कीर्दीप्रमाणें जमाखर्चाचे सशेच्या रेघा काढून त्यांस जमा रुपये व खर्च (नांवें) रुपये असें लिहितात.

४७ प्र०—खतावणींत रकम बार कशी करावी ?

उ०—प्रथम रकमेचा आंकडा घालून मिती (तारीख), महिना व कीर्दपानाचा अंक घालावा. (प्रश्न २६ पहा.) महिना सदरीं घातल्यास पोटच्या रकमेस महिना घालण्याचें कारण नाहीं.

४८ प्र०—खतावणींतील खातें लौकर कसें सांपडेल ?

उ०—खतावणीचे आरंभीं खतावणींतील खात्यांचीं नांवें अक्षर िलहवारीनें लिहावीं; आणि नांवांचे पुढें खतावणीच्या पानांचा अंक घालावा. ों पाहिलीं असतां खातं कोणत्या पानावर आहे हें सुलभ रीतीनें सांपडेल.

४९ प्र०—खातेंपान भरलें आणि त्या खात्यास रकमा बार करणें अस तर त्या बार कशा कराव्या ?

उ०—खात्याची जमेकडील व खर्चाकडील बेरीज ज्याच्या त्याच्या बाजूस शेवटीं करून इसमाचें अगर बाबीचें पुरवणीखातें मोकळें असलेले पानावर घालावें आणि त्याखालीं जमेकडे व खर्चाकडे तेरीज पान (अमुक) असें लिहून तेथें पूर्वीचे पानावरील बेरजा मांडाव्या व खालीं चालू रकमा बार कराव्या आणि पूर्वीचे खात्याखालीं नवीन खातें घातलेले पानाचा अंक घालावा.

५० प्र०—खातीं किती प्रकारचीं आहेत ?

उ०—जितक्या नांवांनीं रकमा जमा अगर नांवें लिहिणें असतील तितक्या प्रकारचीं खातीं असतात, अमुकच खातीं असावीं असा नियम नाहीं. ज्या हिशोबांत इतर लोकांशीं व्यवहार नसतो, त्या ठिकाणीं खातीं इसमवार नसतात; परंतु धर्मादाय तैवज वगैरे वेगळाले सदराचीं खातीं वेगळालीं करितात त्या ठिकाणीं खात्यांचे ऐवजीं वेगवेगळालीं [illegible]

धर्मादायखर्च, नेमणूकखर्च, तैवजखर्च, बाजेखर्च. परंतु पक्कीं खातीं, कच्चीं खातीं व तोंड मिळविणीचीं खातीं यांत सर्व प्रकारचीं खातीं येतात.

५१ प्र०—पक्कीं खातीं ह्मणजे काय ?

उ०—ज्या खात्यांतील रकमा जमा अगर नांवें लिहिल्या असतील त्या खात्यांतील रकमेचा पुनः जमाखर्च करावा लागत नाहीं तीं पक्कीं खातीं. ह्मणजे ज्या इसमाशीं व्यवहार आहे त्याचीं.

५२ प्र०—कच्चीं खातीं ह्मणजे काय ?

उ०—कच्चीं खातीं ह्मणजे, पक्क्या खात्यांस जमाखर्च करण्याची सवड नसून ज्या खात्यास जमाखर्च करितात, तीं;—तसलमात, रवानगी, अमानत.

५३ प्र०—तोंडमिळवणीचीं खातीं ह्मणजे काय ?

उ०—व्यापारांत निरनिराळे बाबींत खर्च किती झाला व जमा किती आली हें समजण्याकरितां खातीं घालतात तीं न घातलीं तर खासगी खात्यास त्याचा जमाखर्च करितां येईल. जसें, खर्चखातें, व्याजखातें, नफातोटाखातें, पगारखातें, हुंडणावळखातें वगैरे. त्यांचा सालअखेरीस तोंडमिळवणीकरितां पुनः जमाखर्च करून पक्क्या खात्यांत मुरवल्या जातात अशीं जीं खातीं तीं. (प्र० ७० पहा.)

५४ प्र०—बोटखत ह्मणजे काय ?

उ०—हा एक खतावणीचा प्रकार आहे तो असा कीं, निरनिराळ्या सदराच्या रकमा निरनिराळ्या ठिकाणीं असतात त्या ज्या त्या सदराखालीं एकत्र करण्याकरितां जो कागद करितात त्यास बोटखत असें ह्मणतात. जसें, पहाणीपत्रकीं व पेरेवार पत्रक यांजवरून बोटखत घालतात तें असें, एका इसमाकडे अनेक जमिनी असून, एकेका जमिनींत अनेक धान्यें पेरिलीं असतात त्या सर्व जमिनींतील एकेका प्रकारचीं धान्यें, त्या इसमाकडे किती झालीं, तें समजण्यासाठीं टिपण करावें लागतें तें.

५५ प्र०—भांडवलखातें ह्मणजे काय ?

उ०—व्यापार अगर अन्य कोणत्याही कामासाठीं वेगळा काढलेला पैसा ज्या खातीं जमा करितात त्यास भांडवलखातें ह्मणतात.

५६ प्र०—खर्चखातें ह्मणजे काय ?

उ०—प्रपंचास किंवा अशा तऱ्हेनें दुसऱ्या कामाकडेस जो पैसा खर्च करावा लागतो तो ज्या खातीं खर्च लिहितात त्याचें नांव खर्चखातें.

५७ प्र०—धर्मादायखातें ह्मणजे काय ?

उ०—कोणत्याही तऱ्हेनें धर्मार्थ जो पैसा खर्च केला तो ज्या खातीं
[illegible]

५८ प्र०—खरेदीखातें ह्मणजे काय ?

उ०—व्यापाराकरितां जो माल खरेदी घेतात त्याचे खरेदीची रकम ज्या खातीं खर्च लिहितात तें खरेदीखातें.

५९ प्र०—खरेदीखात्यांत रकम लिहून अनेक जिनसांची खरेदी केली तर कोणत्या जिनसास किती पैसा पडला व प्रत्येक जिनसांत नफातोटा काय झाला हें कसें समजेल ?

उ०—खरेदीखात्यास नांवें पडलेली रकम जमा करून जे जिन्नस खरेदी केले त्यांचीं निरनिराळीं खातीं घालावीं, आणि पैसा पडलेला असेल त्याप्रमाणें त्या त्या खात्यास त्या रकमा नांवें लिहाव्या, व विक्रीचा पैसा त्या त्या खात्यास जमा करावा, ह्मणजे नफातोटा समजेल.

६० प्र०—जिन्नसवार खातीं पुरीं कशीं करावीं ?

उ०—सालअखेरीस शिलक मालाचा जिन्नसवार खात्यास जमाखर्च झाल्यावर त्या खात्यांस नफा होईल तो त्या खात्यांस नांवें लिहून नफातोटाखातीं जमा करावा व तोटा येईल तो त्या खात्यांस जमा करून नफातोटाखातीं नांवें लिहावा ह्मणजे जिन्नसवार खातीं पुरीं होतील. कित्येक सावकार जिन्नसवार खातीं न घालितां खरेदीविक्रीखातें घालितात व खरेदीची रकम या खात्यांचे नांवें लिहून विक्रीचा पैसा याच खातीं जमा करितात.

६१ प्र०—रवानगीखातें ह्मणजे काय ?

उ०—कोणास पैसा पोंचण्यासाठीं अगर माल खरेदीसाठीं रुपये पाठविणें ते रवानगीखात्यास नांवें लिहून पाठवितात आणि तो मालकास पोंचल्यावर किंवा स्वत: मालकानें माल खरेदी केल्यावर मालकाचे अगर खरेदीखात्याचे नांवें लिहून रवानगीखातीं जमा करितात; या खात्यास रवानगीखातें असें ह्मणतात.

६२ प्र०—अमानतखातें ह्मणजे काय ?

उ०—कोणी मनुष्यानें कांहीं रुपये आपणाकडे पाठविले, परंतु कोणत्या खातीं जमा करावयाचे अथवा कोणाकडून आलेले किंवा स्वत:चे हें कळविलें नाहीं तर ती रकम ज्या खातीं जमा करून ठेवितात त्यास अमानतखातें ह्मणतात.

६३ प्र०—ठेवखातें ह्मणजे काय ?

उ०—कोणी मनुष्यानें कांहीं रुपये ठेव आणून ठेविली तर ठेवखातें या नांवानें ती रकम जमा करितात, व परत देतेवेळीं त्याच खात्यास नांवें लिहून देतात, अशा खात्यास ठेवखातें ह्मणतात.

६४ प्र०—सूटबट्टाखातें ह्मणजे काय ?

उ०—माल खरेदी केला त्याबद्दल बट्टा मिळाला तर ती रकम ज्या खातीं जमा करितात, व आपण दुसऱ्यास मालाबद्दल बट्टा दिला तर ज्या खातीं नांवें लिहितात; याचप्रमाणें व्याजाची अथवा दुसरे कोणतेही प्रकारची सूट मिळाली अगर दिली तर ज्या खातीं जमा अगर नांवें लिहितात, त्यास सूटबट्टाखातें असें ह्मणतात.

६५ प्र०—व्याजखातें ह्मणजे काय ?

उ०—लोकांकडे जितके रुपये व्याजाबद्दल येणें होतील तितके व्याजखातीं जमा करून त्यांचे नांवें लिहावें, व आपण दुसऱ्याचें व्याज देणें होईल तर तें व्याजखातीं नांवें लिहून ज्याचें देणें त्याचें जमा करावें.

सालअखेर व्याजाचा हिशेब करून कुळवार नांवें लिहून व्याजखातीं जमा करितात व आपण दुसऱ्याचें देणें होईल तें त्याचे नांवें जमा करून व्याजखातीं खर्च (नांवें) लिहितात. कित्येक असें करीत नाहींत.

६६ प्र०—जे लोक वर्षाचेवर्षास व्याज आकारून त्याचा जमाखर्च करीत नाहींत त्यांजकडेस व्याजाचा पैसा आला तर जमाखर्च कसा करितात ?

उ०—ज्यानें व्याजाबद्दल पैसा आणून दिला असेल त्याचे नांवें तो जमा करून त्याचेच नांवें व्याजाबाबद येणें लिहून व्याजखातीं जमा करितात.

६७ प्र०—तसलमातखातें ह्मणजे काय ?

उ०—एकादे मनुष्यापाशीं एकादे कामासाठीं अभोगत कांहीं रकम दिली तिच्या खर्चाचा हिशेब समजणें आहे तर ती घेणाराचे गुजारतीनें ज्या खातीं लिहून ठेवितात त्यास तसलमातखातें ह्मणतात.

६८ प्र०—नफातोटाखातें ह्मणजे काय ?

उ०—कोणत्याही जिनसाचे व्यापारांत नफा अगर तोटा झाला तर ज्या खातीं तो जमा अगर नांवें लिहितात, अथवा येणें असलेले रुपये बुडाले तर ज्या खात्यास नांवें लिहितात त्यास नफातोटाखातें असें ह्मणतात.

६९ प्र०—वाजघस्तखातें ह्मणजे काय ?

उ०—पैसा खर्चखातीं नांवें पडून गेला आणि त्यांपैकीं कांहीं परत आला तर तो ज्या खातीं जमा करितात त्यास वाजघस्तखातें असें ह्मणतात.

७० प्र०—तोंडमिळवणीचीं खातीं कोणतीं ?

उ०—ज्या खात्यांचें येणें व देणें पुढील सालास उतरावें लागत नाहीं

७१ प्र०—कोणत्या मनुष्याकडे येणें व देणें किती हें लौकर कशावरून समजेल?

उ०—खतावणीवरून समजेल.

७२ प्र०—सरसालांत जमा किती आली व खर्च किती झाला हें कोठें समजेल?

उ०—बारमाही तेरजांत समजेल.

७३ प्र०—धीतओळ कशास ह्मणतात?

उ०—कागदाच्या बंदावर दोन्ही आंगांस सारखी कोरी जागा सोडून मध्यें ओळ काढितात तीस धीतओळ असें ह्मणतात.

७४ प्र०—ताळेबंद ह्मणजे काय?

उ०—ताळेबंद ह्मणजे कीर्दीवरून आणि खतावणीवरून महिन्याचा अगर वर्षाचा जो एकंदर हिशेब दुबेरजी रकमा गाळून लिहितात तो.

७५ प्र०—मनोती ह्मणजे काय?

उ०—मनोती ह्मणजे सावकाराकडून कर्जाऊ रुपये घेतले असतां त्यांतून त्या सावकाराच्या रीतीप्रमाणें जी शेंकडावण कापून देतात ती.

७६ प्र०—दुबेरजी ह्मणजे काय?

उ०—एक वेळ जमेकडे अगर खर्चाकडे पडलेली रकम पुन्हा एक वेळ अगर अधिक वेळ खर्चाकडे अगर जमेकडे दाखल करावी लागते त्यास दुबेरजी असें ह्मणावें.

७७ प्र०—दुबेरजी करण्याचा प्रसंग केव्हां येतो?

उ०—रकम वास्तविक ज्याचे खातीं जमा अगर खर्च पडावयाची असेल त्याचे नांवें पडली नसून दुसऱ्याचे खातीं पडली असेल तर जमाखर्च बरोबर होण्याकरितां दुबेरजी करावी लागते, किंवा आज मितीस ज्या इसमाकडे येणें देणें आहे तें इतर दुसरे कोणापासून यावयाचें अगर द्यावयाचें असा करार वगैरे झाला असल्यास दुबेरजी करावी लागते.

७८ प्र०—दुबेरजी करितेवेळेस मुख्य गोष्टी कोणकोणत्या ध्यानांत ठेविल्या पाहिजेत?

उ०—मुख्य गोष्टी लक्षांत ठेवण्याच्या ह्या आहेत कीं, झालेल्या व्यवहारापासून शिल्लक* वाढली आहे, किंवा+कमी झाली आहे, अगर होती‡ ति-

* रकम जमा करणें असून चुकीनें खर्ची पडली तर शिल्लक वाढते.

+ रकम खर्ची पडावयाची असून जमा झाली ह्मणजे शिल्लक कमी होते.

‡ रकम जमा व्हावयाची जमा झाली व खर्ची पडण्याची खर्ची पडली परंतु चुकीनें भलत्या खात्यास पडली तर शिल्लक तितकीच रहाते.

तकीच राहिली आहे. शिल्लक वाढली असेल तर जमाखर्च करितेवेळेस तं रकम जमेकडे खर्चापेक्षां एक वेळ अधिक दाखल करावी, व अखेर ज्या खा त्याकडील येणें त्या रकमेनें कमी झालें असेल अगर ज्या खात्याकडील देणें आ पणास झालें असेल त्या खात्याकडे ती रकम जमा करावी. शिल्लक कमी झालं असेल तर रकम खर्चाकडे एक वेळ अधिक पडे असें करावें, व ज्या इसमा कडे आपलें येणें अखेर राहील किंवा ज्याचें देणें आपणास कमी होईल त्याचे नांवें ती रकम अखेर घालावी. व शिलकेंत तफावत झाली नसल्यास जमेकडे व नांवेंकडे सारखे वेळ रकम पडून ज्याकडून येणें अगर ज्याला देणें राहत अ· सेल त्याचे नांवें खर्च अखेर अगर जमा अखेर दाखल करावी.

७९. प्र०—एकानें कांहीं रुपयांची रवानगी केली, पुढें रुपये नेणारास चो· रांनीं ठार मारून ते रुपये नेले तर ही बातमी रुपये रवाना करणारास समज· ल्यावर जमाखर्च कसा करावा ?

उ०—जितके रुपये रवाना केले असतील तितके रवानगीखातीं जमा करून नफातोटाखातीं खर्च लिहावे.

८० प्र०—एकादे मनुष्याकडे कर्जाऊ येणें असलेले रुपयांपैकीं कांहीं रुपये दिले, आणि राहिलेल्या रुपयांचा दस्तऐवज करून दिला तर त्याचा जमाखर्च कसा करावा ?

उ०—जितके रुपये येणें असतील तितके त्याचे जमा करून दस्तऐव· जाची रकम त्याचे नांवें लिहावी.

८१ प्र०—खतावणींत रकम असून कीर्दींत नाहीं अशी रकम कोणती ?

उ०—अखेर व अवल आढाव्याची.

८२ प्र०—आढावा ह्मणजे काय व त्याचे प्रकार किती आहेत ?

उ०—वर्षाचे आरंभीं अगर शेवटास आपलें येणें किती व आपण देणें किती हें समजण्यासाठीं जो कीर्दीवर जमाखर्च करितात त्यास आढावा असें ह्मणतात, त्याचे प्रकार दोन आहेत—अखेर आढावा व अवल आढावा.

८३ प्र०—अखेर आढावा काढण्यापूर्वी काय करावें लागतें ? व तो कसा काढतात.

उ०—अखेर आढावा काढण्यापूर्वी कीर्द व खतावणी बरोबर आहेत किंवा नाहीं तें पहाण्याकरतां कीर्दींतील बारा महिन्यांचे जमेची व खर्चाची बे- रीज घेऊन जमेचे बेरजेंतून खर्चाची बेरीज वजा करून बाकी राहील ती साल- अखेरचे शिलकेस मिळाली ह्मणजे कीर्द बरोबर आहे; त्याचप्रमाणें खतावणीव-

रून बारा महिन्यांचें तेरीज करून शिल्लक निघेल ती कीर्दीचे शिलकेस मिळाली म्हणजे कीर्दीतील सर्व रकमा खतावणींत बार झाल्या असें समजावें. नंतर आढावा काढण्यास आरंभ करावा, तो असा:—सालअखेर खातेवार जें येणें निघालें असतें तें ज्याचे त्याचे नांवें जमा करून भांडवलखात्यास अगर खाजगतखात्यास एक रकमेनें नांवें ल्याहावें. व खातेवार देणें निघालें असतें तें ज्याचे त्याचे नांवें लिहून भांडवलखात्यास अगर खाजगतखात्यास एक रकमेनें जमा करावें.

८४ प्र०—अवल आढावा म्हणजे काय?

उ०—सालाचे आरंभास येणें व देणें किती हें समजण्यासाठीं जो जमाखर्च करितात त्यास अवल आढावा असें म्हणतात. सालअखेर येणें निघालेलें अखेर आढाव्यांत त्यांचे नांववार जमा केलेलें असतें तें परत त्यांचे नांवावर लिहून खुद्दखातीं एक रकमेनें जमा करितात व देणें असलेलें त्यांचें जमा करून खुद्दखातीं एक रकमेनें नांवें लिहितात.

८५ प्र०—अवल व अखेर आढाव्यांत कोणकोणतीं खातीं येतात?

उ०—ज्या खात्यांकडे देणें व येणें निघून तें पुढील सालीं त्या त्या खात्यांस न्यावें लागतें अशा प्रकारचीं खातीं येतात. तोंडमिळवणीचीं खातीं येत नाहींत. (प्र० ९० पहा.)

८६ प्र०—अखेर व अवल आढावा यांत भेद कोणता?

उ०—अखेर आढाव्यांत येणें असलेले रुपये जमा करून देणें असलेले नांवें लिहितात; अवल आढाव्यांत ज्याजकडे जें येणें तें त्याचे नांवें लिहितात व देणें जमा करितात इतकाच काय तो भेद.

८७ प्र०—अखेर आढाव्यास देणें खर्चाकडे व येणें जमेकडे व अवल आढाव्यास येणें खर्चाकडे व देणें जमेकडे असा फरक असण्याचें कारण काय?

उ०—जमाखर्चांत मुख्य गोष्ट खात्यांची तोंडमिळवणी ही आहे व ती खुद्द खात्याशीं करावी लागते सबब अखेर आढाव्यास तोंडमिळवणीकरितां जमेकडे येणें व खर्चाकडे देणें असें काढावें लागतें; त्याचप्रमाणें अवल आढावा उतरावा तर आपलें जें येणें तें खर्चाकडे व देणें जमेकडे असें असलें पाहिजे, तसें होत नाहीं; सबब तो फरकानें उतरावा लागतो.

८८ प्र०—अखेर आढावा कोणत्या कागदावरून उतरितात?

उ०—खतावणींतील सरसालचे बाकीवरून उतरितात.

८९ प्र०—अवल आढावा कोणत्या कागदावरून उतरितात?

उ०—अवल आढावा मागील सालचे अखेर आढाव्यावरून उतरितात.

९० प्र०—अखेर आढाव्यांत जितकीं खातीं दाखल केलेलीं असतात तितकीं अवल आढाव्यांत येतात किंवा नाहीं?

उ०—तोंडमिळवणीचीं जीं खातीं असतात ह्मणजे पुढील सालास ज्यांची बाकी उतरावी लागत नाहीं, त्याशिवाय सर्व खातीं येतात.

९१ प्र०—सावकार लोक अखेर व अवल आदावा कीर्दीवर उतरितात किंवा नाहीं ?

उ०—सावकार लोक कीर्दीवर अखेर व अवल आदावा उतरीत नाहींत. याचें कारण, आपला अंदाज समजतो ह्मणून.

९२ प्र०—आदावा जर कीर्दीत उतरीत नाहींत तर देणें व येणें कशावरून समजतें ?

उ०—देण्यायेण्याचे खात्यावरून सालअखेरीस बाक्या काढून एक याद तयार करतात, त्यावरून पुढील सालीं ज्याचे त्याचे खात्यास बाक्या नेतात. ह्मणून देणें व येणें कोणाचें किती हें समजतें.

९३ प्र०—गुदस्त सालचें आपण देणें किती, व आपलें येणें किती, व शिल्लक काय, हें कोठें समजेल ?

उ०—सालमजकूरच्या कीर्दीत अवल आदाव्यांत पाहिलें असतां समजेल.

९४ प्र०—धान्याचे उत्पन्नाचा जमाखर्च कसा करितात ?

उ०—जें उत्पन्न येईल तें खाजगतखातीं जमा करून सरकारदस्तास वगैरे जो खर्च लागेल तो त्याच खातीं नांवें लिहावा. मक्तयानें शेत दिलें असल्यास मक्तयाची रकम मक्ता घेणाराचे नांवें लिहून खाजगतखातीं जमा करावी; व मक्तयाचे रुपये आल्यावर मक्तेदाराचे खात्यास जमा करावे.

९५ प्र०—सालअखेरीस रवानगीची पावती आली नाहीं तर काय करावें ?

उ०—रवानगीखातीं जमा करून शिल्लकेंत रोख अमुक, व रवानगी अमुक असा तपशील लिहावा. व पुढील सालाचे आरंभीं ती रकम रवानगीखातीं नांवें लिहावी.

९६ प्र०—तेरीज ह्मणजे काय ?

उ०—कारणपरत्वें जमाखर्चांतून वेगवेगळाले प्रकारच्या रकमा वेगवेगळ्या काढून त्यांच्या बेरजा करितात, त्यांस तेरीज ह्मणावें. घरगुती जमाखर्चांत दरएक जिनसाकडे व दरएक खर्चाचे सदराकडे किती पैसा लागला हें समजण्याकरितां माहेवार अगर सालवार तेरीज करितात त्यास कोठेंकोठें बोटखत असेंही ह्मणण्याचा पाठ आहे.

९७ प्र०—हुंडी ह्मणजे काय ? व ती ज्या इसमास पाहिजे त्यास ती कशी मिळावी ?

उ०—जर कोणी दुसऱ्यास अन्य ठिकाणीं पैसा देण्याकरितां आपले अडत्यावर चिठी दिली, तर तीस हुंडी असें ह्मणतात. ज्या इसमास हुंडी पाहिजे, त्याणें गांवांतील सावकाराकडेस जाऊन जितके रुपयांची हुंडी पाहिजे तितके रुपये हुंडणावळ ठरविली असेल त्यासुद्धां भरावे; ह्मणजे तो सावकार आपले अडत्यावर हुंडी देईल. ती घेऊन ज्यास रुपये देण्याचे त्याजकडेस ती डांकेतून पाठवावी, त्याणें पोंचल्यावर ती त्या अडत्यास दाखवून रुपये घ्यावे, व ज्याणें हुंडी पाठविली त्यास रुपये मिळाल्याबद्दल कळवावें.

९८ प्र०—हुंडीचे प्रकार किती व ते कोणते?

उ०—हुंडीचे तीन प्रकार आहेत. शाहाजोग, नामजोग, व धनीजोग.

९९ प्र०—शाहाजोग हुंडी कशास ह्मणतात?

उ०—ज्या हुंडीचे रुपये हुंडी नेणाऱ्या कोणत्याही लायक मनुष्यास मिळतात तिला शाहाजोग हुंडी असें ह्मणतात.

१०० प्र०—नामजोग हुंडी कशास ह्मणतात.

उ०—ज्या हुंडीचे रुपये हुंडींत ज्या मनुष्यास देण्याविषयीं लिहिलेले असतात त्यासच ते मिळतात, इतरास मिळत नाहींत, तीस नामजोग हुंडी असें ह्मणतात.

१०१ प्र०—धनीजोग हुंडी कशास ह्मणतात?

उ०—ज्या मनुष्यानें रुपये देऊन हुंडी घेतली त्यासच ते मिळतात इतरास मिळत नाहींत, तीस धनीजोग हुंडी असें ह्मणतात.

१०२ प्र०—जाबीहुंडी ह्मणजे काय?

उ०—सावकाराकडे रुपये जमा करून हे रुपये अमुक मनुष्यास पोंचवून जबाब आणून द्यावा असें सावकारास सांगितलें ह्मणजे सावकार रुपये पोंहचल्याचा जबाब आणवून देतो; रुपये भरणारास हुंडीपत्र घेण्याची जरूर नाहीं अशा हुंडीस जाबीहुंडी ह्मणावें.

१०३ प्र०—दर्शनीहुंडी ह्मणजे काय?

उ०—ज्या हुंडीवरून हुंडी सावकाराचे दुकानीं नेऊन दाखवितांच पैसा मिळतो ती.

१०४ प्र०—मुदतीची हुंडी ह्मणजे काय?

उ०—ज्या हुंडींत हुंडी दाखविल्यापासून अमुक रोजांनीं पैसा द्याव असा मजकूर असतो ती. या प्रकारची हुंडी सावकाराकडे नेली ह्मणजे तो हुंडीची नक्कल करून घेऊन तिजवर मिती घालून देतो, मग मुदत भरल्यावर पैसा

मिळतो. कारणपरत्वें मुदतीची वाट पाहण्यास सवड नसल्यास मुदतीचे रोजाबद्दल व्याज कापून घेऊन पैसा देण्याची सावकार लोकांत वहिवाट आहे. बंद मुदतीची हुंडी ह्मणून दुसरा एक प्रकार आहे त्यांत हुंडी लिहिलेल्याचे तारिखेपासून अमुक रोजांनीं पैसा द्यावा असें लिहिलें असतें. ती मुदत भरल्यावर ती हुंडी दर्शनी होत्ये; अशी हुंडी लिहिण्याची वहिवाट फार करून उत्तर हिंदुस्थानांत आहे.

१०५ प्र०—लहणीहुंडी ह्मणजे काय ?

उ०—सावकारास ज्या शहरांत आपली अडत नाहीं त्या गांवीं हुंडी करणें झाल्यास अथवा ज्या सावकाराचें आपलेकडे खातें नाहीं त्यावर हुंडी करणें झाल्यास तो हुंडी देऊन तावडतोब हुंडीचा ऐवज अगर तितके ऐवजाच्या दुसरे सावकारांवर हुंड्या त्या सावकाराकडे पाठवितो अशा हुंडीस लहणीहुंडी ह्मणतात.

१०६ प्र०—भरपाई ह्मणजे काय ?

उ०—हुंडी इत्यादिकांचा पैसा पदरांत घेऊन त्याच हुंडी इत्यादिकांवर रुपये घेऊन भरून पावलों वगैरे जो लेख लिहून देतात त्यास भरपाई असें ह्मणतात.

१०७ प्र०—हुंडीखातें ह्मणजे काय व हुंडीचा जमाखर्च किती प्रकारांनीं करितात ?

उ०—कोणी मनुष्यानें आपणाकडे रुपये जमा करून हुंडी मागितल्यास त्याचा जमाखर्च ज्या खात्यास करितात, तें हुंडीखातें. तीन प्रकारांनीं हुंडीचा जमाखर्च होतो, तो येणेंप्रमाणें:—

पहिला प्रकार.—हुंडी मागणाराचे रुपये हुंडीखात्यास जमा करून अडत्यावर हुंडी द्यावी, हुंडीचे रुपये भरल्याबद्दल अडत्याचें पत्र आल्यावर हुंडीखात्यास नांवें लिहून अडत्याचे नांवें ते रुपये जमा करावे.

दुसरा प्रकार.—ज्या मनुष्यानें आपणाकडे रुपये जमा करून हुंडी घेतली त्याचे नांवें रुपये जमा करावे, व हुंडीचे रुपये भरल्याचा जबाब आल्यावर जमा करणाराचे नांवें ती रकम लिहून अडत्याचे नांवें जमा करावी.

तिसरा प्रकार.—एखादे मनुष्यानें आपल्याकडेस रुपये जमा करून हुंडी मागितली, तर ज्यावर आपण हुंडी लिहिली त्याचे नांवें ते रुपये जमा करून ती हुंडी द्यावी, हुंडीचे रुपये अडत्यानें भरल्यावर तिचा जमाखर्च करावयास नको. कारण सर्व हुंड्यांची बारनिशी असते.

१०८ प्र०—हुंडी खरेदी अगर विक्री केली तर जमाखर्च कसा करितात ?

उ०—हुंडी खरेदी घेतली तर त्याबद्दल दिलेली रकम हुंडीखरेदीविक्री या खातीं नांवें लिहितात, व आपण दुसऱ्यास विकली तर जे रुपये येतील ते याच खातीं जमा करितात. ही गोष्ट जे नेहमीं हुंड्या खरेदीविक्री करण्याचा धंदा करितात त्यांस लागू आहे; परंतु कोणी इसमानें आपले जवळची हुंडी रुपयांचे जरूरीमुळें विकली अगर रुपये दुसरे गांवीं पाठविण्याकरितां हुंडी विकत घेतली तर त्यानें हुंडी खरेदीविक्रीखातीं लिहिण्याची जरूर नाहीं. त्यानें ज्या इसमाकडून रुपये आले असतील किंवा ज्यास रुपये द्यावयाचे असतील त्याचे खातीं जमा किंवा नांवें ल्याहावे.

१०९ प्र०—हुंडणावळीबद्दल मिळालेला पैसा कोणत्या खातीं जमा करितात व आपण दिलेला पैसा कोणत्या खातीं नांवें (खर्च) लिहितात ?

उ०—हुंडीकसरखातें या नांवानें खातें घालून हुंडणावळीबद्दल मिळालेला पैसा या खात्यास जमा करून आपण दिलेला पैसा याच खात्यास नांवें (खर्च) लिहितात.

११० प्र०—हुंडी पटली नाहीं तर व्यवस्था काय करावी ?

उ०—हुंडीपत्र परत आणून दिल्यावर पूर्वी ज्या खात्यास त्या हुंडीचे रुपये जमा झाले असतील त्या खात्यास नांवें (खर्च) लिहून जमा करणाराचे रुपये परत द्यावे.

१११ प्र०—खोका कशास ह्मणतात ?

उ०—हुंडी दिल्यावर अडत्यास स्वतंत्र पत्र असें लिहितात कीं तुह्मांवर अमुक रुपयांची, अमुक मुदतीची, अमुक राखिल्याची, व अमुक मितीची (तारखेची) शाहाजोग अथवा नामजोग अथवा धनीजोग हुंडी दिली आहे; या पत्रास खोका असें ह्मणतात.

११२ प्र०—भलावणपत्र ह्मणजे काय ?

उ०—अमुक मनुष्यास अमुक मुदतींत अमुक रुपयेपर्यंत द्यावे असें जें सावकारावर पत्र देतात त्याचें नांव भलावणपत्र.

११३ प्र०—सकाईनकाई ह्मणजे काय ?

उ०—हुंडी खडी राहिल्यास त्याबद्दलचे नुकसानीचा पैसा हुंडी लिहिणारापासून भरून घेतात त्यास सकाईनकाई असें ह्मणतात. ह्याचा ठराव शेंकड्यावर असतो.

रोजकीर्दीचा नमुना.

रोजकीर्द खासगत राजश्री (अमुक) रहाणार (अमुक)
तालुके (अमुक) जिल्हा (अमुक).

कार्तिक शुद्ध १ शके १७९८ पासून आश्विन वद्य ३०
शके १७९९. पर्यंत एकसाल्ली विद्यमान
(अमुक).

पान १.

रोजकीर्द खासगत (येथें नांव व राहणार लिहावें) इस्तकबिल मिती कार्तिकशुद्ध १ शके १७९८ तागायत आश्विन वद्य ३० शके १७९९ पर्यंत अव्वल आढाव्याबाबद आश्विन शके १७९८ अखेर देणें व येणें निघाल्याप्रमाणें.

जमा ———————— रुपये.

३०० खुद्खातें लोकांकडे येणें निघालें तें ज्याचे त्याचे खात्यास नांवें लिहून.

खातेंपान १.

१०० लोकांचें देणें निघालें तें खालीं लिहिल्याप्रमाणें.

६० गणेश लक्ष्मण लोटलीकर रहाणार आडिवरें.

खातेंपान १.

४० जनार्दन विष्णु लोटलीकर रहाणार आडिवरें.

खातेंपान २.

१००

४०० एकूण चारशें रुपये दस्तुर व सही.

खर्च ———————— रुपये.

३०० लोकांकडे येणें निघालें तें खालीं लिहिल्याप्रमाणें.

१२५ नारायण धोंडोबा दिवाडकर रहाणार मुंबई.

खातेंपान १.

२५ धोंडो आबाजी महाडदळकर रहाणार आडिवरें.

खातेंपान १.

१५० रामकृष्ण विठ्ठल शिरोडकर रहाणार वेंगुर्लें.

खातेंपान २.

३००

१०० खुद्खातें लोकांचें देणें निघालें तें ज्याचे त्याचे खात्यास जमा करून.

खातेंपान १.

४०० एकूण चारशें रुपये दस्तुर व सही.

रोजकीर्द मिती कार्तिक शुद्ध १ बुधवार शके १७९८ तारीख १८ माहे अक्टंबर सन १८७६ इसवी.

जमा ———————— रुपये.

१७०० शिल्लक सालगुदस्त.

१००० रोख.

७०० माल.

खर्च ———————— रुपये.

७०० खरेदीखातें शिल्लक असले मालाची किंमत शिल्केंत दाखल केली आहे ती.

१७००

७००. खरेदीखातें तिसरवार खात्यांनी नांवें लिहून.

खातेंपान २.

२५ रामकृष्ण जनार्दन महाडदळ-कर रा. आडिवरे ?
खुद्द रोख.

खातेंपान २.

७२५ तपशील.

२५ रोख.

७०० परभारें.

७२५

एकूण दोन हजार बारशें पंच-वीस रुपये.

(हा लिहिणाराचा दस्तूर अगर माल-काची सही.)

---

१० कापड मावळ्यार ताके ३५ दर ५ प्रमाणें.

३०० सोनें वजन सोळा तोळे आणि आठ मासे दर १८ प्रमाणें.

खातेंपान

१५० कापडखातें जमा खरेदीखातें.

खातेंपान २.

३०० सोनेंखातें जमा खरेदीखातें.

खातेंपान २.

५० नागलीखातें जमा खरेदीखातें.

खातेंपान २.

२०० भाताखातें जमा खरेदीखातें.

खातेंपान २.

प्रपंचाकडे जिन्नस रोख दिले ते

खातेंपान २.

१४०५ तपशील.

७०५ रोख.

७०० परभारें.

१४०५

१४०५

१०२० शिल्लक पैसा रोजकीर्दीं.

२४२५ एकूण पोंचलेले पंचवीस रुपये.

(दस्तुर सही करीते.)

रोजकीर्द मिती कार्तिक शुद्ध २ गुरुवार शके १७९८ तारीख अक्टोबर सन १८७६ इसवी.

जमा — रुपये. — खर्च

जमा

१०२० शिल्लक रोज मादस्त.

५० कापडखातें माजरपाट ताग्ये ५ दर १० रुपयेप्रमाणें नांवें गणेश लक्ष्मण लोटलीकर.

खातेंपान २.

१५० सोनेंखातें सोनें तोळे सात ७ मास १० गुंजा ६ दर १९ रु० प्रमाणें वजा कसर पै ४

खातेंपान २.

१२० भातखातें विकरी भातखंडी ४ दर ३० रुपयेप्रमाणें.

६० रोख दोन खंडी.

६० नांवें जनार्दन विष्णु लोटलीकर.

१२०

खातेंपान २.

३२० तपशील.

२१० रोख.

११० परभारें.

३२०

१३४० एकूण तेराशें चाळीस.

खर्च

५ धर्मादायखातें.

खातेंपान २.

५० गणेश लक्ष्मण लोटलीकर रहाणार आडिवरें. गुजारत गणू माजरपाट ताग्ये १० दर ५ रुपयेप्रमाणें जमा कापडखा[illegible]

खातेंपान २.

६० जनार्दन विष्णु लोटलीकर रहाणार आडिवरें. गुजारत खुद्द भात खंडी २ दर ३० रुपयेप्रमाणें.

खातेंपान २.

२ खरेदीकापडखातें कापड [illegible]रावरून गाडींतून आणिल्याबद्दल गुजारत गणू गाडीवाला.

खातेंपान २.

२०० रवानगीखातें नागली खरेदी करितां गुजारत गोविंद कोंडेल, मजकूर शिवाड मा[illegible]गांस पाठविलें.

खातेंपान २.

३१७ तपशील.

२०७ रोख.

११० परभारें.

(एथें लिहिणाराचा दस्तुर अगर मालकाची सही.)

३१७

१०२३ शिल्लक पेस्तर रोजाकारणें.

१३४० एकुण तेराशें चाळीस.

(एथें लिहिणाराचा दस्तुर अगर मालकाची सही.)

रोजकीर्द मिती कार्तिक शुद्ध ३ शके १७९८ शुक्रवार तारीख २० अक्टोबर सन १८७६ इसवी.

जमा रुपये.

१० शिल्लक रोज गुदस्त.

२० खानगीखातें नागली खरेदीकरितां गोविंद तांडेल याजबरोबर पाठविल्याबद्दल.

१५० नागली कैली.

५० रोख.

२००

खातेंपान २.

अमानतखातें रामकृष्ण जनार्दन महाडदळकर याजकडून मनुष्याबरोबर आलेले कोणते खातीं जमा करावयाचे त्याचा तपशील समजला नाहीं सबब रोख.

खातेंपान २.

ठेवखातें महादेव प्रभाकर काणे यांणीं ठेव ठेविले मर्जीप्रमाणें व्याज व्याजे मुदतींत देण्याच्या करारानें.

खातेंपान २.

४०० तपशील.

२५० रोख.

खर्च रुपये.

१५६ नागलीखातें गुजारत गोविंद तांडेल.

१५० नागली खंडी ६ दर २५ रुपयेप्रमाणें.

६ रोख नोराबद्दल तांडेल यास दिले ते.

१५६

खातेंपान २.

५० तगलमातखातें शेताचे दुरुस्तीबद्दल गणेश नारायण याजकडे रोख दिले ते.

खातेंपान २.

२०६ तपशील.

५६ रोख.

१५० परभारें.

२०६

१२१७ शिल्लक पेस्तर रोजाकारणें.

१४२३ एकुण चौदाशें तेवीस.

(एथें लिहिणाराचा दस्तुर अगर मालकाची सही.)

पान ३.

१५० एकमारें.

१५०

१ (एकूण अक्षरी दस्तुर सही वगैरे

रोजकीर्द मिती कार्तिक शुद्ध ४ शनिवार शके १७९८ तारीख २१ अक्टोबर सन १८७६ इ०.

रुपये. जमे

जमा रोज गुदस्त.

कसबा मुंबई डोंगरीकर रहाणार कल्याणचे रामकृष्ण जनार्दन यांचे तारीख ६ नवंबरचे पत्रावरून अमानतखातां नांवें लिहून.

खातेंपान ३.

जगन्नाथ विनायक महाडदळकर रहाणार मुंबई रामकृष्ण जनार्दन यांचे पत्रावरून अमानतखाती नांवें लिहून.

खातेंपान ३

शमलदुरुस्ती खातें शेताचे दुरुस्तीबद्दल काम करण्यास गणेश याजपाशीं दिल्हे.

४० नाणे आम्हास.

१० रोख.

खातेंपान २.

नागलीखातें विकरी नागली मण १० दर खंडीस ३० रुपये प्रमाणें रोख.

खातेंपान २.

नावें रुपये.

१०० अमानतखातें रामकृष्ण जनार्दन महाडदळकर यांचे ता० ६ नवंबरचे पत्रावरून तैनात जमा करून.

खातेंपान २.

४० कुळ्यातील शेताचे दुरुस्तीसाठीं गणेश याणें खर्च केला तो बरहुकुम याद जमा समजणे.

खातेंपान १.

१४० तपशील.

० रोख.

१४० एकमारें.

१४०

१२४२ जमा पेस्तर रोजाकारणें

१३८२ एकूण तेराशें ब्यायशीं.

(एथें लिहिणाराच्या दस्तुर अथवा मालकाची सही.)

खातेंपान २.

खातें

२५ रोख.
१४० परभारें.
१६५
१३८२(एकूण अक्षरीं-दस्तुर सही वगैरे.)

रोजकीर्द मिती कार्तिक शुद्ध ५ रविवार शके १७९८ तारीख २ अक्टंबर सन १८७६ इ०.

जमा रुपये.

१२४२ शिल्लक रोज गुदस्त.

१ ठेवखातें व्याजाबद्दल उक्ता ठराव (नांव) व्याजखातें नांवें लिहून.

खातेंपान ३.

१०० नारायण धोंडोबा दिवाडकर दुकान मुंबई एथें राखिलें नारायण नीळकंठ आपणावर हुंडी देणें केली. आज मितीची मुदतरोज ५॥–५॥ एकूण ११ शाहाजोगबद्दल रोख हस्तें नीळकंठ.

खातेंपान १.

२ हुंडीकसरखातें सदरहू हुंडीबद्दल हुंडणावळ रोख नीळकंठ याजकडून.

खातेंपान ३.

५० हुंडीखातें एथें राखिले रामचंद्र शंकर देवधर लिहिली हुंडी गोपाळ सखाराम पाटणकर दुकान मुंबई याजवर दर्शनी आज मितीची धनीजोग हुंडणावळ १ रुपया हुंडीकसरखातीं जमा.

खर्च रुपये.

५० चिंतो बळवंत लोटलीकर रहाणार रत्नागिरी गुजारत खुद्द रोख यांस व्याज एकोत्राप्रमाणें मुदत आहे (अमुक) बरहुकूम खत मिती मजकूरचें.

खातेंपान ३.

२०१ हुंडीखरेदीविक्रीखातें मुंबईचे गणेश नारायण यांजवरील कोल्हापुराहून बाबजी विठ्ठल याची लिहिलेली राखिलें (अ) ची हुंडी शाहाजोग.

खातेंपान ३.

१ व्याजखातें उक्त्या ठरावाप्रमाणें ठेवखातीं जमा करून.

खातेंपान ३.

२५२ तपशील.
२५१ रोख.
१ परभारा.
२५२

११९५॥ शिल्लक पेस्तर रोजाकारणें.
१४४७॥(एकूण अक्षरीं-दस्तुर सही वगैरे.)

पान ४.

खातेंपान ३.

१ हुंडीकसरखातें सदर हुंडीबद्दल गुजारत रामचंद्र शंकर याजकडून रोख.

खातेंपान ३.

५० सदाशिव शंकर पांड्ये रहाणार कोलापूर राखिले शंकरदास गोपाळदास दुकान मुंबई यांजवर लिहिली हुंडी मुदत रोज १४ ची आज मितीची तेथें नारायण सदाशिव पांड्ये यांस रुपये देऊन भरपाई देणें.

खातेंपान ३.

१॥ हुंडीकसरखातें सदर हुंडीबद्दल रोख पांड्ये यांजकडून.

खातेंपान ३.

२०५॥ तपशील.

२०४॥ रोख.

१ परभारा.

२०५॥

१४४७॥(एकूण अक्षरीं-दस्तुर सही वगैरे.)

रोजकीर्द मिती कार्तिक शुद्ध ६ सोमवार शके १७९८ ता० २३ अक्टंबर सन १८७६ इ०

जमा	रुपये.	खर्च	रुपये.
१९९५॥ शिल्लक रोजगुदस्त.		१॥	चिंतो बळवंत लोटलीकर रहाणार रत्नागिरी रकम रुपये ५० इस्तकबिल कार्तिक शुद्ध १ तागायत मिती (अ)माहे दिवस एकोत्राप्रमाणें व्याजखातीं जमा करून.
१॥ व्याजखातें रकम रुपये ५० बद्दल नांवें चिंतो बळवंत.			
खातेंपान ३.			खातेंपान ३.

२०२ हुंडी खरेदीविक्रीखातें गणेश नारायण याजवरील राखिले (अमुक) ची हुंडी गोपाळदास यांस विकत देऊन घेतले ते.

२०० बरहुकूम हुंडी.

२ हुंडीबद्दल नफा.

२०२

खातेंपान ३.

५० गोपाळ सखाराम पाटणकर रहाणार मुंबई कार्तिक शुद्ध ५ रोजीं लिहिले हुंडीचे रुपये भरल्याचें पत्र आल्यावरून हुंडीखातें नांवें लिहून.

खातेंपान ३.

५० शंकरदास गोपाळदास सदाशिव शंकर पांड्ये यांचे राखिल्याचे लिहिले हुंडीबद्दल रुपये पटल्याचें पत्र आल्यावरून सदाशिव शंकर पांड्ये यांचे नांवें लिहून.

खातेंपान ३.

३०३॥· तपशील.

२०२ रोख.

१०१॥ परभारें.

३०३॥

१४९९ एकूण चौदाशें नव्याणव.

(लिहिणाराचा दस्तुर अथवा मालकाची सही.)

५० हुंडीखातें गोपाळ सखाराम पाटणकर रहाणार मुंबई यांजवर रामचंद्र शंकर देवधर यांचे राखिल्याचे लिहिले हुंडीबद्दल. रुपये दिल्याचें पत्र आल्यावरून गोपाळ सखाराम याचे जमा धरून.

खातेंपान ३.

५० सदाशिव शंकर पांड्ये रहाणार कोलापूर शंकरदास गोपाळदास मुंबईचे सावकार यांजवर शुद्ध ५ चे मितीचे दिलेले हुंडीबद्दल रुपये भरल्याची पावती घेतल्याचें पत्र आल्यावरून शंकरदास याचे जमा धरून.

खातेंपान ३.

४० गोपाळ सखाराम पाटणकर सदाशिव देवजी यांचे राखिल्याची हुंडी शुद्ध ४ ची दर्शनी लिहिली तिजबद्दल देवजी यास दिले ते.

खातेंपान ३.

१०० शंकरदास गोपाळदास चंद्रदेव भट याचे राखिल्याची हुंडी मुदत रोज ५ ची आली तिचे रुपये खोक्याबरहुकूम ठावठिकाणची चौकशी करून त्रिंबक गोविंद आठल्ये यांस रुपये दिल्हे ते रोख बरहुकूम भरपाई.

खातेंपान ३.

२४१॥ तपशील.

पान ५.

१०१॥ परभारें.

२४१॥

१२५७॥ शिल्लक पेस्तर रोजाकारणें

१४९९ (एकूण अक्षरीं दस्तुर सही वगैरे.)

रोजकीर्द मिती कार्तिक शुद्ध ७ मंगळवार शके १७९८ ता० २४ अक्टोबर सन १८७६ इ०

जमा रुपये.	खर्च रुपये.
१२५७॥ शिल्लक रोज गुदस्त.	
२०० खरेदीखातें कापडखातें नांवें लिहून.	२०० खरेदीखातें लुगडीं ४० दर पांच रुपयेप्रमाणें ठक्कर प्रेमजी रणछोड दलाल यांचे जमा धरून.
खातेंपान २.	खातेंपान २.
१०० कापडखातें लुगडीं २० दर ५ रुपयेप्रमाणें. ५० प्रत नांवें जनार्दन विष्णु लोटलीकर. ५० प्रत रोख. १००	२०० कापडखातें लुगडीं ४० दर पांच रुपयेप्रमाणें जमा खरेदीखातें.
	खातेंपान २.
	५० जनार्दन विष्णु लोटलीकर रहाणार आडिवरें गुजारत खुद्द लुगडीं १० दर ५ रुपयेप्रमाणें जमा कापडखातें.
खातेंपान २.	खातेंपान २.
३० जनार्दन विष्णु लोटलीकर गुजारत खुद्द लुगडीं ६ परत दर ५ रुपयेप्रमाणें नांवें कापडखातें.	३० कापडखातें लुगडीं ६ परत आणिलीं जमा जनार्दन विष्णु लोटलीकर गुजारत खुद्द.
खातेंपान २.	खातेंपान २.
१० कापडखातें लुगडीं २ दर ५ रुपयेप्रमाणें नांवें घरखर्चखातें.	१० खर्चखातें घराकडे लुगडीं २ दर रुपये ५ प्रमाणें जमा कापडखातें.
खातेंपान २.	खातेंपान २.
५ बाजवस्तखातें घरखात्याकडे लुगडीं २ घेतल्यापैकीं एक परत आलें तें.	५ कापडखातें लुगडें १ परत जमा बाजवस्तखातें घरखात्यास नांवें पडलेल्यापैकीं.

खातेंपान ३.

४० जनार्दन विष्णु लोटलीकर गुजारत खुद्द रोख.

खातेंपान २.

५० धोंडो आबाजी महाडदळकर रहाणार आडिवरें गुजारत खुद्द रोख.

खातेंपान १.

५१॥ चितो बळवंत लोटलीकर गुजारत खुद्द खत ५० रुपयांचें परत देऊन घेतले ते रोख.

खातेंपान ३.

२०० ठकर प्रेमजी रणछोड दलाल रहाणार मुंबई लुगडीं ४० दर ५ रुपयेप्रमाणें पाठविलीं त्याची किंमत खरेदीखातीं नांवें लिहून.

खातेंपान ३.

६८६॥ तपशील.
१९१॥ रोख.
४९५ परभारें.
६८६॥

१९४४ एकूण एकुणीसशें चवेचाळीस.
(एथें लिहिणाराचा दस्तुर अगर मालकाची सही.)

खातेंपान २.

४९५ तपशील.
० रोख.
४९५ परभारें.
४९५

१४४९ शिल्लक पेस्तर रोजाकारणें.
१९४४ एकूण एकुणीसशें चवेचाळीस.
(एथें लिहिणाराचा दस्तुर अगर मालकाची सही.)

याचप्रमाणें महिन्यांतील सर्व दिवशीं असेल त्याप्रमाणें जमाखर्च करून महिनाअखेर महिन्याचें तेरीज खालीं लिहिल्याप्रमाणें:—

तेरीज रोजकीर्द जमाखर्चाबाबद माहे कार्तिक.

	जमा रुपये.	खर्च रुपये.
शिल्लक माहे गुदस्त	१७००	०
शु० १	७२५	१४०५
शु० २	३२०	३१७
शु० ३	४००	२०६
शु० ४	१६५	१४०
शु० ५	२०५॥	२५२
शु० ६	३०३॥	२४१॥
शु० ७	६८६॥	४९५
	४५०५॥	३०५६॥
शिल्लक पेस्तर रोजाकारणें.	...	१४४९
	४५०५॥	४५०५॥

पान ६.

रोजकीर्द मिती मार्गशीर्ष शुद्ध १ गुरुवार शके १७९८ ता० १६ माहे नवंबर सन १८७६ इ०.

जमा — रुपये.

१८८१ शिल्लक रोज गुदस्त.

५० खुद्खातें ठिकाणाचे उत्पन्नाचा तपशील.
- ३० रोख गोविंद यानें आणून दिले ते.
- २० नांवें धोंडो आबाजी.

५०

खातेंपान १.

१०० खुद्खातें आगराचे खंडाबद्दल जनार्दन जगन्नाथ लोटलीकर याणें दिले ते रोख.

खातेंपान १.

५ कमीशनखातें छापी कागद १०० रुपयांचे घेतले त्याबद्दल कमिशन मिळालें तें नांवें छापी कागदखातें.

खातेंपान ३.

७० छापीकागदखातें.
- ५० रोख ५० विकले.
- १९ कागद परत केले नग २०
- १ कमिशनाबद्दल कमिशनखातीं नांवें.

७०

खातेंपान ३.

२५ खासगतखातें व्याज आकार रकम इस्तकबिल मिती कार्तिक शु० १ तागायत (अमुक) माहे (अमुक) दरानें आकार रुपये नांवें व्याजखातें.

खर्च — रुपये.

२० धोंडो आबाजी महाडदळकर गुजारत खुद्द शेताचे खंडाबद्दल जमा खुद्खातें.

खातेंपान १.

१०० छापीकागदखातें खरेदी छापी कागद १०० दर १ रुपया प्रमाणें किमत.
- ९५ रोख हस्तें कारकून.
- ५ कमिशन मिळालें तें जमा कमिशनखातें.

१००

खातेंपान ३.

१ कमिशनखातें छापी का[illegible] परत केले त्याबद्दल छापीकाग[illegible]खातीं जमा करून.

खातेंपान ३.

२५ व्याजखातें खासगतचें [illegible]याज जमा खासगतखातें

खातेंपान ३.

१० पगारखातें दुकानचा [illegible] यास दोन माहांबद्दल.

खातेंपान ४.

४०० ठक्कर प्रेमजी रणछोड दलाल गुजारत खुद्द रोख दिले ते.

खातेंपान ३.

१० खुद्खातें ठिकाणाबद्दल नंबर महाचा हावता गुजारत तलाठी व ॥ पावती चोपडी.

खातेंपान १.

३ व्याजखातें रकम रुपये इस्तकबील मिती तागायत मिती माहे एकोत्राप्रमाणें.

खातेंपान ३.

८० भातखातें विकरी भात खंडी ४ दर वीस रुपयेप्रमाणें बद्दलची किंमत रोख.

खातेंपान २.

८० नागलीखातें विकरी नागली खंडी ४ दर २० रुपयेप्रमाणें रोख.

खातेंपान २.

४१३ तपशील.

३५९ रोख.

५४ परभारें.

४१३

१८६ एकूण अठराशें बासष्ट.

(.व लिहिणाराचा दस्तुर अगर मालक ी सही.)

बारमाही तेरीज.

	जमा.	खर्च.
शिलक सालगुदस्त.	१७००	०
सालमजकुरीं जमाखर्च.		
कार्तिक.	४५०५॥·	३०५६॥·
मार्गशीर्ष.	४१३	५६९
	४९१८॥·	३६२५॥·
शिलक पेस्तर रोजाकारणें.		१२९३
		४९१८॥·

खातेंपान १.

२ रामकृष्ण विठ्ठल शिरोडकर रकम रुपये इस्तकबिल मिती तागायत मिती माहे एकोत्राप्रमाणें व्याज आकार रुपये ३ पैकीं सूट दिले ते. १ रुपया वजा करून बाकी जमा व्याजखातें.

खातेंपान २.

१ सूटबट्टाखातें सूट दिली. बाळकृष्ण महादेव भिडे.

खातेंपान ३.

५६९ तपशील.

५१५ रोख.

५४ परभारें.

५६९

१२९३ शिलक पेस्तर रोजाकारणें.

१८६२ एकूण अठराशें बासष्ट.

(एथें लिहिणाराचा दस्तुर अगर मालकाची सही.)

तेरीज रोजकीर्द जमाखर्चाबाबद मार्गशीर्ष.

	ज०	ख०
शिलक माहे गुदस्त	१४४९	०
मार्ग. शु०	४१३	५६९
	१८६२	५६९
शिलक महिना अखेर०		१२९३
	१८६२	१८६२

पान ७.

गेजकीर्द मिती आश्विन वद्य ३० सोमवार शके १७९९ ता० ५ माहे नवंबर सन १८७७ इ०

जमा — रुपये.

१२९३ शिल्लक रोज गुदस्त.

५८१ शिलकी मालाची किंमत सालअखेर खरेदीखातें नांवें लिहून जमा तपशीलवार.

२९० कापडखातें कापड शिल्लक (अमुक).

खातेंपान २.

१६० सोनेंखातें सोनेंवजन (अमुक).

खातेंपान २.

१३१ नागलीखातें शिल्लक नागली (अमुक)

खातेंपान २.

५८१

१०२॥ नफातोटाखातें निरनिराळ्या बाबी समजण्यासाठीं घातलेलीं खातीं पुरीं होण्याकरितां खातेवार नांवें लिहून.

६३ कापडखातें.

१० सोनेंखातें.

२० नागलीखातें.

४॥ हुंडीकसरखातें.

१ हुंडीखरेदीविकरीखातें.

४ कमिशनखातें.

१०२॥

खातेंपान ४.

१० पगारखातें नांवें नफातोटाखातें.

खातेंपान ४.

खर्च — रुपये.

५८१ खरेदीखातें शिलकी मालाची किंमत आज रोजच्या दरानें खातेवार जमा करून.

खातेंपान २.

१ नफातोटाखातें जमा सूटखातें.

खातेंपान ४.

६३ कापडखातें नफातोटाखातीं जमा करून.

खातेंपान २.

१० सोनेंखातें नफातोटाखातीं जमा करून.

खातेंपान २.

२० नागलीखातें नफातोटाखातीं जमा करून.

खातेंपान २.

४ कमिशनखातें नफातोटाखातीं जमा करून.

खातेंपान ३.

४॥ हुंडीकसरखातें नफातोटाखातीं जमा करून.

खातेंपान ३.

१ हुंडीखरेदीविकरीखातें नफातोटाखातीं जमा करून.

खातेंपान ३.

३१॥ नफातोटाखातें निरनिराळ्या बाबींचीं घातलेलीं खातीं पुरीं होण्याकरितां.

२१॥ व्याजखातें.

१० पगारखातें.

३१॥

२१॥ व्याजखातें नांवें नफातोटा-खातें.

खातेंपान ३.

२० निरनिराळ्या खात्यांचा हिशेब समजण्यासाठीं घातलेलीं खातीं पुरीं होण्याकरितां खासगत-खातीं नांवें लिहून.

१५ खर्चखातें नांवें खासगत खातें.

खातेंपान २.

५ धर्मादायखातें नांवें खास-गतखातें.

खातेंपान २.

२०

५ खासगतखातें नांवें वाजघस्त-खातें.

खातेंपान १.

१ सूटबट्टाखातें नांवें नफातोटा-खातें.

खातेंपान ३.

७० खासगतखातें एका खात्यांत नफातोटा समजण्यासाठीं नांवें नफातोटाखातें.

खातेंपान १.

८११ तपशील.

० रोख.

८११ परभारें.

८११

२१०४ एकूण अक्षरीं दस्तुर सही वगैरे.

खातेंपान ४.

५ वाजघस्त खासगतखातें जमा करून.

खातेंपान ३.

२० खासगतखातें निरनिराळ्या खात्यांचा खर्च समजण्यासाठीं घातलेलीं खातीं पुरीं करण्या करितां खातेवार जमा करून.

१५ जमाखर्चखातें.

५ जमा धर्मादायखातें.

२०

खातेंपान १.

७० नफातोटाखातें जमा खासगत-खातें.

खातेंपान ४.

८११ तपशील.

० रोख.

८११ परभारें.

८११

१२९३ शिल्लक पेस्तर रोजाकारणें.

२१०४ एकूण अक्षरीं दस्तुर सही वगैरे.

तेरीज आश्विन मासाबद्दल.

मिती.	जमा.	खर्च.
शिल्लक.	१२९३	०
व० ३०	८११	८११
शिल्लक पेस्तर.	०	१२९३
	२१०४	२१०४

पान ८.

रोजकीर्दीवर वर्षांचे अखेरीस अखेर आढावा लिहितात तो.

अखेर आढावा सालअखेर देण्यायेण्याबद्दल आश्विन व० ३० शके १७९९ रोजीं.

जमा	रुपये.	खर्च	रुपये
	अखेरआढावा खात्यांनिहाय येणें निघालें तें खासगतखातीं नांवें लिहून जमा तपशीलवार.	२५१	अखेरआढावा खात्यांनिहाय देणें खासगतखातीं जमा करून नांवें तपशीलवार.
५८१	खरेदीखातें. खातेंपान २.	५	धोंडो आबाजी महाड दळकर. खातेंपान १.
२५	नारायण धोंडोबा दिवाडकर. खातेंपान १.	१०	गणेश लक्ष्मण लोटलीकर. खातेंपान २.
१५२	रामकृष्ण विठ्ठल शिरोडकर. खातेंपान २.	२५	रामकृष्ण जनार्दन महाडदळकर. खातेंपान २.
५०	शंकर गोपाळदास. खातेंपान ३.	१०१	ठेवखातें. खातेंपान ३.
२००	टक्कर प्रेमजी रणछोड दलाल. खातेंपान ३.	५०	सखाराम हरि लोटलीकर. खातेंपान ३.
३०	छापी कागद. खातेंपान ३.	५०	जगन्नाथ विनायक महाडदळकर. खातेंपान ३.
		१०	गोपाळ सखाराम पार्सेणकर. खातेंपान ३
१०३८			

२५१ खुद्दखातें देणें निघालें तें खातेवार खर्च लिहून.

खातेंपान.

१२८९ एकुण बाराशें एकुणनव्वद.

(लिहिणाराचा दस्तुर अथवा मालकाची सही).

एकंदर तेरीज.

	जमा.	खर्च.
अव्वलआढावा.	४००	४००
बारा महिन्यांचा जमाखर्च.	४९१८॥·	३६२५॥
नोटमिळवणी.	८११	८११
अखेरआढावा.	१२८९	१२८९
	७४१८॥·	६१२५॥·
शिल्लक.		१२९३
		७४१८॥.

२५१

१०३८ खुद्दखातें येणें निघालें तें खातेवार जमा करून.

खातेंपान.

१२८९ एकुण बाराशें एकुणनव्वद.

(लिहिणाराचा दस्तुर अथवा मालकाची सही.)

खतावणीचा नमुना.

ही खतावणी खासगत राजश्री (अमुक) रहाणार (अमुक)
तालुके (अमुक) जिल्हा (अमुक).

कार्तिक शुद्ध १ शके १७९८ पासून आश्विन वद्य ३०
शके १७९९ पर्यंत एकसाली विद्यमान
(अमुक).

पान १.

खात्याची विल्हेवारी.

खातेंपान.	नांव.
	अ.
२	अमानतखातें.
	क.
२	कापडखातें.
२	कमिशनखातें.
	ख.
१	खुद्खातें.
२	खरेदीविकरी.
२	खर्चखातें.
	ग.
२	गणेश लक्ष्मण लोटलीकर.
३	गोपाळ सखाराम पाटणकर.
	च.
३	चिंतो बळवंत लोटलीकर.
	छ.
३	छापीकागदखातें.
	ज.
२	जनार्दन विष्णु लोटलीकर.
३	जगन्नाथ विनायक महाडदळकर.

खातेंपान.	नांव.
	झ.
	ट.
	ठ.
३	ठेवखातें.
३	ठक्कर प्रेमजी रणछोड दलाल.
	त.
२	तसलमातखातें.
	द.
	ध.
१	धोंडो आबाजी महाडदळकर
२	धर्मदायखातें.
	न.
१	नारायण धोंडोबा दिवाडकर
२	नागलीखातें.
४	नफातोटाखातें.
	प.
४	पगारखातें.
	ब.
	भ.
२	भातखातें.

खातेंपान.	नांव.	खातेंपान.	नांव.
	म.		**श.**
		३	शंकरदास गोपाळदास.
	य.		
	र.		**स.**
२	रामकृष्ण विठ्ठल शिरोडकर.	२	सोनेंखातें.
२	रामकृष्ण जनार्दन महाडदळकर.	३	सखाराम हरी लोटलीकर.
		३	सूटबट्टाखातें.
२	खानगीखातें.	३	सदाशिव शंकर पांड्ये.
	ल.		**ह.**
	व.	३	हुंडीखातें.
३	वाजघस्तखातें.	३	हुंडीखरेदीविक्रीखातें.
३	व्याजखातें.	३	हुंडीकसरखातें.

खुद्दखातें.

ज० रु०	ख० रु०
१०० कीर्दपान १ अव्वल आदावा.	१०० की० पा० १ अव्वल आदावा.
५० की०पा० ६ मार्ग० शु० १	४० की० पा० ३ का० शु० ४
१०० की०पा०६मार्ग० शु० १	१० की०पा० ६. मार्ग०शु०१
२५ की०पा०६मार्ग० शु०१	२० आ०ब० ३० की० पा०७
५ आ०ब०३०की०पा०७	१०३८ की०पा०८अखेर आदावा.
७० आ०ब०३०की०पा०७	
२५१ की०पा०८ अखेर आदावा	१२९३ अखेर शिल्लक
	२५०१
१७०० अव्वल आदाव्याची	

खातें नारायण धोंडोबा दिवाडकर रहाणार मुंबई.

ज० रु०	ख० रु०
१०० की०पा०३का०शु०५	१२५ की०पा०१अव्वल आदावा.
२५ की०पा०१अखेर आदावा.	० लंग.
१२५	१२५

खातें धोंडो आबाजी महाडदळकर रहाणार आडिवरें.

ज० रु०	ख० रु०
५० की०पा०५का०शु०७	२५ की० पा० १ अव्वल आदावा.
० लंग.	
५०	२० की०पा०६मार्ग०शु०१
	५ की० पा० ८ अखेर आदावा.

पा० २.

खातें गणेश लक्ष्मण लोटलीकर रहाणार आडिवरें.

ज० —— रु०	ख० —— रु०
६० की०पा०१ अव्वल आदावा.	५० की० पा० २ का० शु०२
० लंग.	१० की०पा०८ अखेर आदावा.
	६०

खातें रामकृष्ण विठ्ठल शिरोडकर रहाणार वेंगुर्लें.

ज० —— रु०	ख० —— रु०
१५२ की०पा०८ अखेर आदावा.	१५२ की० पा०१ अव्वल आदावा.
० लंग.	२ की०पा०६ मार्गे० शु०१
१५२	१५२

खातें जनार्दन विष्णु लोटलीकर रहाणार आडिवरें.

ज० —— रु०	ख० —— रु०
४० की०पा०१ अव्वल आदावा.	६० की० पा० २ का० शु०२
३० की०पा०५, का० शु०७	५० की० पा०५ का० शु०७
४० की०पा०५ का० शु०७	११०
११०	

खरेदीविक्रीखातें.

ज० —— रु०	ख० —— रु०
७०० की० पा०. का० शु० १	७०० की० पा० १ का० शु० १
२०० की०पा०५ का० शु० ७	२०० की० पा० ५ का० शु ७
५८१ की०पा०८ अखेर आदावा.	५८१ आ० बं० ३० की० पा० ७
१४८१	१४८१

सोनेंखातें.

ज० —— रु०	ख० —— रु०
१५० की० पा०२ का० शु०२	३०० की० पा० १. का० शु०१
१६० आ०बं०३० की० पा०७	१० आ० बं० ३० की० पा०७
३१०	३१०

नागलीखातें.

ज० —— रु०	ख० —— रु०
१५ की० पा० ३ का० शु० ४	५० की० पा० १ का० शु० १
८० की०पा०६ मार्गे० शु० १	१५६ की० पा० २ का० शु० ३
१३१ आ०बं०३० की०पा०७	२० आ०बं०३० की०पा०७
२२६	२२६

कापडखातें.

ज०——रु०	ख०——रु०
५० कीपा० २ का० शु० २	१५०कीपा०१का०शु०१
	२ कीपा०२का०शु०२
१०० कीपा०५ का० शु० ७	२००कीपा०५ का०शु०७
	३०कीपा०५ का०शु०७
१० कीपा० ५ का० शु० ७	५ कीपा०५ का०शु०७
	६३आ०व०३० कीपा०७
२९०आ०व०३०कीपा०७	
४५०	४५०

खातें रामकृष्ण जनार्दन महाडदळकर रहाणार आडिवरें.

ज०——रु०	ख०——रु०
२५ कीपा०१का०शु०१	२५ की० पा०८ अंबर आदावा.
० लंग.	० लंग.
२५	२५

तसलमातखातें.

ज०——रु०	ख०——रु०
५० कीपा०३का०शु०४	५० कीपा०२ का०शु०३
० लंग.	० लंग.
५०	५०

अमानतखातें.

ज०——रु०	ख०——रु०
१००कीपा०२का०शु०३	१००कीपा०३ का०शु०४

खर्चखातें.

ज०——रु०	ख०——रु०
१५आ०व०३०कीपा०७	५ कीपा०१ का०शु०१
० लंग.	१० कीपा०५ का०शु०६
१५	१५

भातखातें.

ज०——रु०	ख०——रु०
१२०कीपा०२ का०शु०२	२००कीपा०१ का०शु०१
८०कीपा०६ मार्गा० शु०१	०लंग.
२००	२००

धर्मादायखातें.

ज०——रु०	ख०——रु०
५ आ०व०३०कीपा०७	५ कीपा०२ का०शु०२
० लंग.	० लंग.
५	५

रवानगीखातें.

ज०——रु०	ख०——रु०
२००कीपा०२का०शु०३	२००कीपा०१का०शु०१
० लंग.	लंग.
२००	२००

पा० ३.

० लंग.	० लंग.
१००	१००

खातें सखाराम हरी लोटलीकर रहाणार रत्नागिरी.

ज० —— रु०	ख० —— रु०
५०की०पा०३का०शु०४	५०की० पा० ८ अखेर
० लंग.	आढावा.
	० लंग.
५०	५०

खातें चिंतो बळवंत लोटलीकर रहाणार रत्नागिरी.

ज० रु०	ख० रु०
५१॥की०पा०५का०शु०७	५० की०पा३,का०शु०५
० लंग.	१॥की०पा०४का०शु०६
५१॥	५१॥

व्याजखातें.

ज० रु०	ख० —— रु०
१॥की०पा०४का०शु०६	१की०पा०३का०शु०५
३की०पा०६मार्ग०शु०१	२५की०पा०६मार्ग०शु०
२१॥आ०ब०३०की०पा०७	
२६	२६

हुंडीखातें.

ज० —— रु०	ख० —— रु०
५०की०पा०३ का०शु०५	५०की०पा०४का०शु०६

ठेवखातें.

ज० —— रु०	ख० —— रु०
१००की०पा०२का०शु०३	१०० की०पा० ८ अखेर.
१की०पा०३का०शु०५	आढावा.
	० लंग.
१०१	१०१

खातें जगन्नाथ विनायक महाडदळकर रहाणार मुंबई.

ज० —— रु०	ख० —— रु०
५०की०पा०३का०शु०४	५० की० पा० ८ अखेर
० लंग.	आढावा.
	०लंग.
५०	५०

हुंडीखरेदीविक्रीखातें.

ज० —— रु०	ख० —— रु०
२०२की०पा०४का०शु०६	२०१की०पा०३का०शु०५
०लंग.	१आ०ब०३०की०पा०७
२०२	२०२

हुंडीकसरखातें.

ज० —— रु०	ख० —— रु०
२ की०पा०३का०शु०५	४॥आ०ब०३०की०पा०७
१ की०पा०४का०शु०५	० लंग.
१॥की०पा०४का०शु०५	
४॥	४॥

०लंग. ० लंग.

५०

खातें गोपाळ सखाराम पाटणकर.

ज० रु०	ख० रु०
५०कीं०पा०४ का०शु०६	४०कीं०पा० ४का०शु०६
०लंग.	१०कीं० पा० ८ अखेर आढावा.
	५०

वाजघस्तखातें.

ज० रु०	ख० रु०
५कीं०पा०५ का०शु०७	५आ० व० ३पा०कीं० ७
०लंग.	० लंग.
	५

खातें शंकरदास गोपाळदास.

ज० रु०	ख० रु०
५०कीं०पा०४ का०शु६	१००कीं०पा०४का०शु०६
५०कीं०पा०८ अखेर आढावा.	० लंग.
१००	१००

छापीकागदखातें.

ज० रु०	ख० रु०
७०कीं० पा० ६ मार्ग० शु० १	१००कीं० पा० ६ मार्ग० शु० १
३०कीं०पा०८ अखेर	०लंग.

सूटबट्टाखातें.

ज० रु०	ख० रु०
१आ०व०३०कीं०पा०७	१कीं०पा०६मार्ग०शु०१
०लंग.	० लंग.
१	१

खातें सदाशिव शंकर पांड्ये रहाणार कोलापूर.

ज० रु०	ख० रु०
५०कीं०पा०४का०शु०५	५०कीं०पा०४का०शु०६
०लंग.	० लंग.
५०	५०

खातें ठक्कर प्रेमजी रणछोड दलाल रहाणार मुंबई.

ज० रु०	ख० रु०
२००कीं०पा०५का०शु०७	४००कीं० पा० ६ मार्ग० शु०१
२००कीं०पा०८अखेर आढावा.	०लंग.
४००	४००

कमिशनखातें

ज० रु०	ख० रु०
५ कीं० पा० ६ मार्ग० शु० १	१ कीं० पा० ६ मार्ग० शु० १
०लंग.	४ आ०व०३०कीं०पा०७
५	५

पान ४.

आढावा.

१००	१००

पगारखातें.

ज०	रु०	ख०	रु०
१० आ०ब०३०कीं०पा०८		१० कीं०पा०८ मार्ग ०	
० लेग.		शुद्ध	
		० लेग.	
१०		१०	

नफातोटाखातें.

ज०	रु०	ख०	रु०
१०२॥ आ०ब० ३०कीं०		१आ० ब०३० कीं० पा०८	
पा० ७		३१॥आ०ब०३०कीं०पा० ८	
० लेग.		७०आ०ब० ३०कु०पा०	
१०२॥		१०२॥	

खातेवार तेरीज जमाखर्चाचें.

खात्याचें पान.	खात्याचें नांव.	जमा.	खर्च.
१	नारायण धोंडोबा दिवाडकर.	१२५	१२५
२	गणेश लक्ष्मण लोटलीकर.	६०	६०
१	धोंडो आबाजी महाडळकर.	५०	५०
२	जनार्दन विष्णु लोटलीकर.	११०	११०
२	रामकृष्ण विठ्ठल शिरोडकर.	१५२	१५२
२	सोनेंखातें.	३१०	३१०
२	खरेदीविकरीखातें.	१४८१	१४८१
२	नागलीखातें.	२२६	२२६
२	कापडखातें.	४५०	४५०
२	खर्चखातें.	१५	१५
२	भातखातें.	२००	२००
२	रामकृष्ण जनार्दन महाडदळकर. ...	२५	२५
२	धर्मादायखातें.	५	५
२	तसलमातखातें.	५०	५०
२	रवानगीखातें.	२००	२००
२	अमानतखातें.	१००	१००
३	ठेवखातें.	१०१	१०१
३	सखाराम हरी लोटलीकर.	५०	५०
३	जगन्नाथ विनायक महाडदळकर. ...	५०	५०
३	चिंतो बळवंत लोटलीकर.	५१॥	५१॥

खात्याचें पान.	खात्याचें नांव.	जमा.	खर्च.
३	हुंडीखरेदीविकरीखातें.	२०२	२०२
३	व्याजखातें.	२६	२६
३	हुंडीकसरखातें.	४॥	४॥
३	हुंडीखातें.	५०	५०
३	सूटबट्टाखातें.	१	१
३	शंकरदास गोपाळदास....	१००	१००
३	गोपाळ मल्हारराव पाटणकर.	५०	५०
३	सदाशिव शंकर पांड्ये....	५०	५०
३	[illegible]खातें.	५	५
१	ठक्कर प्रेमजी रणछोड दलाल.	४००	४००
	कमिशनखातें.	५	५
	छापीकागदखातें.	१००	१००
	पगारखातें.	१०	१०
	नफातोटाखातें.	१०२॥	१०२॥
	खासगतखातें.	२५०१	१२०८
		७४१८॥	६१२५॥
		शिल्लकपेस्तर	१२९३
		[illegible]	७४१८॥

रा० हॉपसाहेब यांचे नमुन्याप्रमाणें जमाखर्च.

गांवचा नमुना नंबर ११.

रोजकीर्द मौजे ———— तर्फ ———— तालुके ———— सन १८७४।७५

जमा रुपये.		अनुक्रम नंबर.	शाबद व साल.	खर्च रुपये.
	ता० १० दिजबर १८७४			
	शिल्लक			
५।८५	नारायण नागेश्वर गोगटे हस्तें शंकर सदाशिव गोगटे. पांच रुपये पांच आणे.	१	मालगुजारी. १८७४ जमीनबाब. लोकलफंड. १८७५	

जमा रुपये.		अनुक्रम नंबर.	बाबद व साल.	खर्च रु.
२।८२	खातेंपान. पावतीपान. गणेश शामराव देवस्थळी हस्तें खुद्द दोन रुपये दोन आणे.	२	सा० म० १ अ० बा० ८२ लो० फं० २।८२	
२	खा० पा० पा० पा० रामचंद्र भगवान मुळ्ये हस्तें खुद्द दोन रुपये.	३	सा० गु० १८७२।७३ जमीन बाब.	
९।८७	खा० पा० पा० पा० रोजमजकुरचे जमेचा तपशील. २ बाकी १८७२।७३ पैकीं. ७८७ सालमजकूर. ७ जमीनबाब. ८७ लोकलफंड. ९।८७ ७८७ [illegible] एकूण नऊ रुपये सात आणे. सही तलाटी याची.			
९।८७	ता० ११ डिसेंबर १८७४ [illegible] भरणा मुक्काम तालुके-तिजोरीत केला हस्तें गोपाळ बिन गणा महार तारीख मजकूरचे रिपोर्टाबरोबर. ९ सरकारखातें. खातेंपान. ८७ लोकलफंड. खातेंपान. ९।८७ रोख ९ हुंडी ८७ एकूण ९।८७ नऊ रुपये सात आणे तालुक्याची सही गोपाळ बिन गणा महार पावती नं० एकूण नऊ रुपये सात आणे. सही तलाटी.		जमीनबाब. २ बाकीपैकीं. ७ सा० म० ९ सा० म० लो० फं० ८७	९।८७
९।८७				९।८७

समाप्त.